

23.05.2017г.

ОДЛУКА

На Комисијата за жалби при Советот за етика во Медиумите на Македонија (СЕММ), по жалбата на Коалицијата „Сексуални и здравствени права на маргинализираните заедници“, за текстот насловен „Studimi: Homoseksualizmi një sëmundje. Përdoret nga njerëzit e dobët për të korrur sukses“ („Истражување: Хомосексуалноста една болест. Се употребува од слабите луѓе за да добијат успех“), објавен на интернет порталот Тетова Сот (Tetovasot.com).

ЖАЛБАТА Е ОСНОВАНА

Кодексот на новинари е прекршен во членот 10, 11 и 13.

Член 10

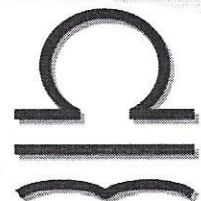
„Новинарот нема свесно да создава ниту преработува информации што ги загрозуваат човековите права или слободи, нема да говори со јазикот на омразата и нема да поттикнува на насилство и дискриминација по која било основа (национална, верска, расна, полова, социјална, јазична, сексуална ориентација, политичка...).“

Член 11

„Новинарот ќе се придржува и на општо прифатените општествени стандарди на пристојност и почитување на етничките, културните и религиозните различности во Македонија.“

Член 13

„Новинарот треба да прави разлика меѓу фактите и мислењата, меѓу веста и коментарот..“

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

До извршната канцеларија на Советот за етика во медиумите на Македонија, на ден 09.04.2017 година, Коалицијата „Сексуални и здравствени права на маргинализираните заедници“ поднесе жалба за текстот со наслов „Studimi: Homoseksualizmi një sëmundje. Përdoret nga njerëzit e dobët për të korrur sukses“, („Истражување: Хомосексуалноста една болест. Се употребува од слабите луѓе за да добијат успех“), објавен на 21 март во 18 часот и 33 минути на интернет порталот Тетова Сот (Tetova sot.com).

Во жалбата се посочува дека објавениот текст содржи говор на омраза врз основа на сексуална ориентација и ја претставил сексуалноста како болест, а ЛГБТ лицата како умоболни перверзни лица, преносители на инфекции и штетни за општеството.

„Уште во првиот параф, текстот започнува со лагата дека во психијатријата хомосексуалноста се смета за болест, иако хомосексуалноста во 1990 година е отстранета од Меѓународната класификација на болести и здравствени проблеми на Светската здравствена организација“, наведува жалителот, според кого, авторот погрешно и еднострано пренел цитирани истражувања на универзитетски професори и лекари, со цел да дојде до поентата дека хомосексуалноста не е вродена.

Извршната канцеларија на СЕММ, во согласност со членот 14 од Правилникот за работа на Комисијата за жалби, по приемот и разгледување на жалбата, стапи во контакт со интернет порталот „Тетова Сот“ и побара уредничкиот колегиум да се изјасни по однос на наводите на жалбата. Од „Тетова Сот“ не одговорија на наводите на жалителот.

Комисијата за жалби најде дека жалбата во однос на содржината на текстот е **ОСНОВАНА**.

***

При своето одлучување комисијата ги зеде предвид и:

Меѓународната статистичка класификација на СЗО за болестите и поврзаните здравствени проблеми од 17.05.1990 год., каде што се наведува дена сексуалното определување (хетеросексуално, хомосексуално или бисексуално) само по себе не е здравствено пореметување.

Препорака CM/Rec(2010)5 на Комитетот на министри до земјите - членки во врска со мерките за борба против дискриминација врз основа на сексуална ориентација или родов идентитет во делот:

"Согледувајќи дека лезбејките, хомосексуалците, бисексуалците и трансродовите лица со векови биле и сè уште се предмет на хомофобија, трансфобија и други форми на нетрпеливост и дискриминација дури и во рамките на своите семејства – вклучително и криминализација, маргинализација, социјално исклучување и насилство – заради сексуалната ориентација или родовиот идентитет, и дека се потребни посебни активности за да се овозможи целосно уживање на човековите права од страна на овие лица"

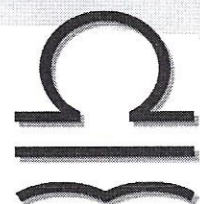
"...Имајќи го на ум принципот дека ниту културни, традиционални или религиозни вредности ниту правилата на „доминантната култура“ можат да се користат како оправдување за говор на омраза или каква било друга форма на дискриминација, вклучително и врз основа на сексуална ориентација или родов идентитет..."

Додаток кон Препораката CM/Rec(2010)5 во точката Б. „Говор на омраза“ каде што се вели дека- Земјите-членки треба да преземат соодветни мерки за борба против сите форми на изразување, вклучително во медиумите и на интернет, за коишто со право се смета дека веројатно ќе имаат ефект на поттикнување, ширење или промовирање на омраза или други форми на дискриминација на лезбејки, хомосексуалци, бисексуалци и трансродови лица. Таквиот „говор на омраза“ треба да биде забранет и јавно отфрлен секогаш кога ќе се случи. Сите мерки треба да го почитуваат основното право на слобода на изразување во согласност со член 10 од Конвенцијата и судската пракса на Судот."

Член 3 од Законот за спречување и заштита од дискриминација во кој се вели дека: Се забранува секоја директна или индиректна дискриминација, повикување и поттикнување на дискриминација и помагање во дискриминаторско постапување врз основа на пол, раса, боја на кожа, род, припадност на маргинализирана група, етничка припадност, јазик, државјанство, социјално потекло, религија или верско уверување, други видови уверувања, образование, политичка припадност, личен или општествен статус, ментална и телесна попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба или која било друга основа која е предвидена со закон или со ратификуван меѓународен договор (во натамошниот текст: дискриминаторска основа).

Член 4 ст. 1 т. 6 од истиот Закон, тој се применува од страна на сите државни органи, органи на единицата на локалната самоуправа, правни лица со јавни правни овластувања и правни и физички лица во областа на:
... 6) јавно информирање и медиуми;

Член 5 од истиот Закон, каде што се вели дека Дискриминација е секое неоправдано правно или фактичко, непосредно или посредно правење на разлика или нееднакво постапување, односно

пропуштање (исклучување, ограничување или давање првенство) во однос на лица или групи кое се заснова на пол, раса, боја на кожа, род, припадност на маргинализирана група, етничка припадност, јазик, државјанство, социјално потекло, религија или верско уверување, образование, политичка припадност, личен или општествен статус, ментална и телесна попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба или која било друга основа;

***

На седницата на 08.05.2017 година, Комисијата ги разгледа наводите на жалителот и изврши увид на наведениот текст. Комисијата, најпрво, заклучи дека не може и нема право да ги утврдува фактите наведени во текстот. Нејзината надлежност е единствено да ги утврдува етичките и професионалните стандарди во новинарскиот производ.

Комисијата утврди дека во текстот на интернет порталот Журнал е прекршен членот 10 од Кодексот на новинарите, во кој посебно се издвојуваат следните реченици:

„ Хомосексуалноста е нездраво сексуално однесување и нејзиното јавно прифаќање е со опасни последици. Геј агендата внимателна и изопачена во прирачниците и во нејзините манифести бара противниците на хомосексуалноста да се сметаат за хомофобични и непросветлени.“

Медиумот и новинарот не треба да објавуваат материјал (информација, слика, мислење, коментар), кој има за цел да шири непријателство или омраза, или ако постои голема веројатност дека објавениот материјал ќе предзвика непријателство или омраза спрема некого поради неговата раса, етничка припадност, пол, вера, политичка припадност, сексуална ориентација, физички недостаток итн.

Во продолжение, членовите на Комисијата најдоа дека е прекршен и член 11 од Кодексот на новинари, според кој, новинарот мора да биде свесен за последиците и ефектите од неговите зборови, мора да внимава на нивниот избор и не смее да навредува или да исмејува. Професионалниот новинар никогаш нема да зборува за личности врз основа на стереотипи и предрасуди. Јазикот на новинарите секогаш треба да биде одмерен и неутрален, наспроти оној што нуди готови заклучоци и судови и се граничи со говорот на омраза.

Понатаму, Комисијата утврди дека авторот во повеќе наврати своите мислења ги прикрива како факти и со тоа го прекршил членот 13 од Кодексот на новинарите конкретно со реченицата:

„На крај може да дојдеме до заклучок дека хомосексуалноста е тешка болест, која ја оштетува индивидуата и општеството. Сексуално преносливи болести на хомосексуалноста се вирусите, бактериите и нивните микроорганизми.“

Точно е дека новинарите имаат право на свое мислење, став и вредносен суд, но не смеат сопственото мислење да го камуфлираат како факти. Мора да биде јасно разграничено што се факти и информации, а што коментар, претпоставка или став на авторот за да се избегне дезинформирање и манипулации.

Поради ова членовите на Комисијата констатираа и дека е прекршен Законот за спречување и заштита од дискриминација, кој забранува вознемирување како облик на дискриминација врз дискриминаторска основа (во случајов сексуална ориентација).

Во согласност со наведеното, Комисијата одлучи како во диспозитивот.

Во работата на Комисијата учествуваа членовите Мирче Адамчевски, Сефер Тахири, Теофил Блажевски, Гоце Герасимовски и Беким Ајдини.

Се обврзува интернет порталот Тетова Сот (Tetovasot.com), во согласност со членот 18 од Деловникот за работа на Комисијата за жалби, да ја објави оваа одлука.

Со почит,
Совет за етика во медиумите на Македонија

Претседател на Комисијата за жалби
Мирче Адамчевски

